

AOK

KULTUR
GUIDE
KBH.

I KATHRINE ÆRTEBJERGS KUNST ER DER ALTID ET TYDELIGT »HUN«

»DET DÉR 'HØN' ER DER EN ANDEN, DER MÅ TAGE SIG AF«

Kathrine Ærtebjerg er lige nu aktuel på Kunstmuseum Brandts med sin første retrospektive museumsudstilling. Her melder surrealismen, som hun siden sin tidlige ungdom har været optaget af, sig som et vildtvoksende og dugfrisk greb.

Af Birgitte Ellemann Höegh
kultur@berlingske.dk

I Kathrine Ærtebjergs barndomshjem i Sorø hang der surrealistisk kunst på væggene. Det var værker af den danske maler Louis Michael. Nøgne kvinder med øjne og slanger på kroppen og kroppe uden hoveder, men med ben. Nogle af hendes klassekammerater syntes, det var nogle mærkelige billeder. For Kathrine Ærtebjerg var det ikke særligt specielt. Hendes bedsteforældre var desuden kunstsamlere, så hun var vant til at blive præsenteret for lidt af hvert.

Fredag åbnede Kathrine Ærtebjerg sin første soloudstilling på Brandts i Odense, en retrospektiv udstilling, der blander tidlige genembrudsværker med spritnye. Her er skulpturer, keramik, animationsfilm og lydværker.

På malerier vokser træer ud af maven på liggende kvinder, æg hænger og dirrer i luften, og aber sidder på skødet og glør ned i ansigtet på sovende kvinder. Her er øjne på brystkasser, nøgler og sakse dingler ned fra loftet, og et græsgrønt gulv løber gennem udstillingsrummene, hvor lyden af Kathrine Ærtebjergs stemme synger hviskende:

»Jeg er en kvinde. Jeg er en pige. Jeg er en klovn. Jeg er en sommerfugl.«

Et *Gesamtkunstwerk*, der tilsammen kan give beskueren lidt af en surrealistisk vækkelse.

»Hvis jeg skulle vælge et enkelt prædikat til min kunst, så er det fint med surrealismen. Den er helt klart en del af mine værker. Tingene er dog ikke vendt helt på hovedet, men er fordrejet. Jeg tænker gulvet i udstillingen som et stort landskab, hvor der optræder forskellige scenerier i en verden,« siger Kathrine Ærtebjerg.

Jeg besøger hende på et tidligere loft oven

over den lejlighed, hun bor i med sine to børn. Fra en trappe i hendes tætpakkede kontor er jeg kommet op i et lyst, venligt atelier, hvor trænøgler i børnehøjde læner sig op ad væggen, borde myldrer med grå keramik, og stole med stabler af papmodeller og tryk med ovarier og planter.

Hun retter på proptrækkerkrøllerne, når de slører for hendes udsyn. Farverne i hendes påklædning minder om farveuniverset i hendes billedkunst, klare og mættede. Om halsen hænger en rød og hvidstribet afrikansk kæde og et langt smykke med en Krishna-gud og bevæger sig let.

»Jeg har altid været betaget af de store surrealistere, for eksempel Frida Kahlo, men der er jo også Louise Bourgeois. Det ligger mig naturligt at blande forskellige ting og arbejde indefra, som surrealisterne gør, men også at lave noget, som på sin vis er alvorligt og samtidig har skævhederne og en humor i sig. Jeg har aldrig malet noget, der er realistisk, for jeg kan ikke holde mig til det, man ser.«

En ny åbenhed

Da hun var i begyndelsen af 20'erne, så hun en udstilling med Louise Bourgeois på Venedig Biennalen, der gjorde indtryk. Året var 1992, hun var begyndt at male og søgte ind på kunstakademiet.

»Jeg husker særlig en nøgen mandekrop spændt ud i en bue og en guillotine. Det var stærke symboler i installationer med bure og tråde, der handlede om hendes egen barndom, som blev en bekræftelse af, at der var noget her, der var vigtigt for mig. Samtidig har det betydet meget for mig at have kvindelige forbilleder. Det var jo sejt at se den her gamle da-

Mere om Kathrine Ærtebjerg

Kathrine Ærtebjerg (f. 1969 i Sorø) dimitterede fra Det Kgl. Danske Kunstakademi i 2002. Da Kronprinsparrets Amalienborg-palæ i 2010 blev udsmykket, var Kathrine Ærtebjerg med på holdet, der desuden bestod af Olafur Eliasson, Signe Guttormsen, Morten Schelde, John Kørner, Eske Kath, Kasper Bonnén, Tal R, Erik A. Frandsen og Jesper Christiansen.

I 2021 fik hun tildelt Ny Carlsbergfondets Kunstpris og er i dag repræsenteret på Statens Museum for Kunst, ARoS og Arken og har solgt til Statens Kunstfond og Ny Carlsbergfondet.

Frem til 24. juni 2022 viser hun sin retrospektive soloudstilling »Kathrine Ærtebjerg – De tusind gåders sted« på Brandts i Odense.

Selvom Kathrine Ærtebjerg har det, hun kalder et almindeligt liv, bruger hun kunsten til at indramme det utilpassede og den søgende del af livet, fortæller hun.
Foto: Asger Ladefoged

Kathrine Ærtebjerg, Overgivelse, hengivelse. 2004. Foto: Anders Sune Berg

INTERVIEW

me få et virkelig stort gennembrud på det tidspunkt.«

Kathrine Ærtebjerg kom ind på Det Kgl. Danske Kunstakademi som 25-årig i en periode, hvor skolen var lagt an på selvstudium, og derfor var der ingen, der løftede et øjenbryn, da hun på et tidspunkt meldte ud, at hun rejste et par måneder til Indien.

Hun fik blandt andet Claus Carstensen som professor, og han fokuserede på, at eleverne skulle finde deres eget kunstneriske ståsted og væbne sig til kamp i kunstverdenen. Hun landede formfuldendt og fik allerede i 2004 en soloudstilling hos sin gallerist, Michael Andersen, med stor opmærksomhed.

»Den havde en meget bred appel. Samtidig var vi en del kvindelige kunstnere, der kom på banen netop dér, og blev en form for folke-eje. Der var en åbenhed og en opmærksomhed på den type kunst, som jeg lavede på det tidspunkt.«

De andre kunstnere var blandt andet Lise Blomberg, Vibe Bredahl og Julie Nord. Man kaldte dem for »Hjerteholdet« og »Eventyrmalerne«, fordi de formgav figurativ kunst, der umiddelbart havde noget drømmelignende og eventyrligt over sig, men tæt på åbnede

op for gru og uhygge - og med gods hentet fra surrealismen. Kathrine Ærtebjerg stod absolut ikke helt alene med sit formsprog.

»Vi havde helt klart mange lighedspunkter, og for mig var det vigtigt, at vi bakkede hinanden op som kvindelige kunstnere.«

Hvor bevidst var du om det surrealistiske greb? Var det tilegnet eller flød det bare frit fra dig?

»Jeg har ikke tænkt det som et valg af stilart, det var bare en del af mig. Men surrealismen er også ret bred. Lige så snart du blander forskellige modsatrettede ting, opnår du en form for surrealisme.«

Afspejler det din egen forståelsesramme som menneske?

»Ja, på mange måder. Jeg føler, at jeg kan trække på inspiration fra mange steder i mit liv og i religionerne, som jo er paralleluniverser. Jeg har rejst i Indien og været meget optaget af hinduismen, som er en meget syret religion. Nu er jeg blevet optaget af kristendommen, som også har nogle syrede billeder. For eksempel forståelsesrammen om, at Jesus

Kathrine Ærtebjerg finder blandt andet sine surrealistiske motiver i religion. På sine rejser til Indien har hun været meget optaget af hinduismen, og i øjeblikket finder hun inspiration i kristendommen.
Foto: Asger Ladefoged

FORTSAT FRA SIDE 6-7

blev født af en jomfru og var halvt gud og halvt menneske og gik på Jorden, indtil han blev korsfæstet for vores skyld. Det er jo en dramatisk og syret historie, at Gud kommer til os for at hjælpe os til at forstå, hvad kærlighed er. Jeg føler mig beslægtet med den type rum, hvor man kan gå ind og få noget sprog, i forhold til hvad kompleksiteten i tilværelsen er.»

Har du haft oplevelser i dit liv, der har haft betydning for, at du maler mennesker med træer voksende ud af deres maver?

»Det er noget med at skabe noget ud af ingenting. Det fysiske materiale, malingen, giver mig jo ikke ret meget, så jeg går ind i mit indre rum og får lavet noget, som kommer til at eksistere i det ydre rum.«

... og bliver betydningsbærende!

»Ja, det er er netop det, der er interessant: at man kan skabe betydning, som er noget andet end sproget. Jeg spillede en masse blokfløjte og var et kreativt og lidt indadvendt barn. I gymnasiet begyndte jeg at lave kunst. Min bedste ven var digter, og i stedet for at lave skolearbejde rendte vi rundt og lavede ballade og skrev digte. Der har været en trang til udtryk og en utilpassethed, som har gjort, at jeg har søgt kunstneriske fæller.«

Har kunsten omfavnet det utilpassede i dig i dag?

»Nu har jeg børn, og så må jeg jo også leve et almindeligt liv, men den søgende del af livet, hvor man prøver at finde svar på ting, er stadig en del af mig. Det tror jeg, det er for mange mennesker, jeg har bare mulighed for at gøre det til mit livsværk.«

Det hele og ingenting

I Kathrine Ærtebjergs kunst er der som hos surrealisterne et væld af symboler, der går igen. Nøgler, cirkler, mus, dyr, prikker, øjne, æg, og ikke mindst de her træer, der vokser ud af kroppen på hendes kvinder. Sidstnævnte er et forvandlingssymbol, som hun en gang så i en bog om den tidlige kristendom fra 1100-tallet.

»Forvandling handler om frihed og fantasi. Det her med, at man med sin selvbevidsthed kan sætte sig fri og bryde med sine egne forestillinger eller skabe nye forestillinger om, hvad livet er, eller hvad man selv er.«

Er det vigtigt for dig frem for at finde én solid holdeplads?

»Ja, og i kunsten er der jo en næsten grænseoverskridende frihed i, at du selv kan bestemme, hvad du skal lave. Kunsten kalder på det hele og på ingenting.«

Det er blevet til et arbejde med køn, identitet, feminisme og kropslighed og med et meget tydeligt »hun«, som er en del af hendes titler og tekster i værkerne. »Hun var aldrig alene« og »Hun var blød som skovbunden« lyder det for eksempel. Her har det surrealistiske greb også været brugbart.

»Der er også meget krop og seksualitet i mange surrealistiske værker. Tingene er ikke adskilte i surrealismen, men flyder sammen, og det gør de også i mine ting. Jeg spiller hele tiden på, at der er mange spørgsmål i mine værker uden et egentligt facit, og det er en meget surrealistisk måde at arbejde på.«

Kathrine Ærtebjerg er en af de kunstnere i danske sammenhæng, der stod for en anden bølge af surrealismen omkring 00'erne.

Lige nu er en tredje bølge under opsejling, hvor vi blandt de dimitterende fra kunstaka-

demierne ser flere og flere beskæftige sig med de surrealistiske greb.

Klara Lilja, der arbejder med keramik, og Oliver Bak, der maler, for eksempel.

»Meget af den tørre intellektuelle kunst er skubbet lidt til siden for tiden. Jeg kan meget bedre lide det mere frit legende, hvor et væld af ting kan sættes sammen som i franske Laure Prouvosts udstilling på Charlottenborg for

nylig. Selvom der er meget politisk korrekthed lige nu, er der heldigvis også en frihed på spil.«

Er det det identitetspolitiske nybrud på kunstscenen, du tænker på?

»Ja, køn og race er meget på spil, og man bliver nogle gange lidt nervøs for, hvad man må sige. Det er lidt skægt, for jeg har altid brugt det her »hun« i mine billeder og har lagt vægt på at tale fra en kvindelig synsvinkel, og lige

pludselig kan man jo sige, at det er helt umoderne, man burde være meget mere fokuseret på intetkøn.«

Skal du til at have fat i et »høn«?

»Nej, mit »hun« er mit bidrag. Selvom jeg føler mig meget åben og påvirkelig, så sejler jeg jo ikke i vinden. Jeg har mine ting at arbejde med. Det dér »høn« er der en anden, der må tage sig af.«